

hláská **H**

ročník VI, 1995, č. 4

Panské sídlo v Horažďovicích

Pravděpodobně v 11. století byl na temeni vrchu Prácheň postaven kamenný hrad jako sídlo správce prácheňského kraje a byl součástí systému správy přemyslovských Čech. Tento systém se začal formovat počátkem 11. století a byl opřen o soustavu asi 28 přemyslovských hradišť v Čechách a na Moravě. Jejich účelem bylo původně vojenské ovládnutí připojených území. Od poloviny 11. století však hradecký správce (purkrabí), který stál v čele každého kraje, získal velké pravomoce soudní, vojenské i berní. S rozpadem hradecké správy přemyslovského státu na přelomu 12. a 13. století upadá význam prácheňského hradu a pozvolna se přesouvá na nedalekou trhovou ves Horažďovice, kterou roku 1292 povyšuje král Václav II. na město.

První písemná zpráva o Horažďovicích je z roku 1251, kdy Přemysl Otakar, tehdy ještě moravský markrabě, potvrzuje jejich darování horažďovickým johanitům, učiněné Bavorcem ze Strakonice. Dar je však omezen pouze na podací právo ke kostelu, ves zůstává nadále majetkem Bavorů. Roku 1260 Bavor I. zemřel a dědictví se ujímá další z rodu Bavorů (II. či III. - ?). V listině tohoto Bavora z roku 1279² se praví, že tímto poskytuje johanitům náhradu za jejich pozemky v Horažďovicích, které jim odkázal v závěti jeho otec a které přišly vniveč, když bylo město opevnováno příkopem. Roku 1293 král Václav II. vyňal město Horažďovice z moci jakýchkoli soudců a podřídil je přímo soudu Bavorovu.³

Po zavraždění Václava III. se Bavor III. přidal na stranu Jindřicha Korutanského a tak roku 1307 Rudolf Habsburský v odvetu oblehl Horažďovice; při tomto obléhání Rudolf zemřel. Roku 1315 dostal Bavor od krále horu Prácheň se zříceninou hradu a bylo mu povoleno vystavět nový hrad, přičemž po jeho smrti má všechny majetek připadnout jeho bratru Vilémovi.⁴ Ten skutečně roku 1317 zdědil po bratrovi všechny majetek a Horažďovice držel do roku 1359, kdy se dostaly v držbu Bavora sídlícího na Blatně.

Roku 1389 spravoval Horažďovice Zdeněk z Rožmitálu, pravděpodobně za některého nezletilého Bavora. O pět let později patřily Břeňkovi ze Strakonice,

seděním na Blatně.⁵ Ten se přidal k odboji panské jednoty proti králi Václavu IV. a tak roku 1399 královské vojsko Horažďovice oblehlo. Spor asi skončil smírem, protože r. 1401 mu král zapisuje roční plat 200 kop.⁶



Horažďovice. Vystupující zdivo věže západního křídla zámku. Nad vrcholem soklového zdiva dvě střílnová okénka.

Ještě roku 1403 podával Břeněk kněze do prácheňského kostela,⁷ ale brzy potom zřejmě zemřel.

Po jeho smrti, neznámo jak, přešly Horažďovice do držby Jana staršího z Hradce a v roce 1417 je dědí jeho syn Menhart seděním na Velharticích. Po vypuknutí husitských válek se Horažďovice podřídily táborům,⁸ kteří je po smrti hejtmána Bohuslava ze Švamberka předali pod moc obci klatovské. Okolo roku 1427 jsou však opět v držení Menharta z Hradce.⁹ Roku 1449 Menhart zemřel, brzy po něm r. 1453 i jeho syn Oldřich a jeho bratři a Horažďovice připadly nezletilým sirotkům po Janu z Hradce.¹⁰ Před rokem 1456 přešly do majetku Děpolda z Rýzmburka a od něho do rukou Jana a Racka z Kočova.¹¹

Pro nás je z té doby, z r. 1467, zajímavá listina o zastavení tzv. Maršovského mlýna, jenž je výslovně uváděn jako "mlýn proti hradu".¹² Racek z Kočova, nezkroutný a výbušný šlechtic, se dostal do sporu s Českými Budějovicemi i mnoha svými sousedy a tak král Vladislav II. nařídil jeho potrestání.¹³ Od listopadu roku 1477 byly po celý rok Horažďovice obléhány společným vojskem královských měst Písku, Vodňan, Klatov, Sušice a Domažlic tak, že tato město "velmi silně opletla, okopala a obaštovala".¹⁴ Vyhladověné Horažďovice se r. 1478 vzdaly a byly Rackovi odebrány, soudní spor o jejich navrácení byl marný. Po Rackovi získal Horažďovice strakonický velmistr Jan ze Švamberka, po něm již r. 1483 Půta Švihovský z Rýzmburka.¹⁵

Půta byl vynikající hospodář, udělil městu četná privilegia, založil františkánský klášter, r. 1503 zavedl z Práchně vodovod a o rok později zemřel. Majetek byl rozdělen mezi syny Břetislava, Jindřicha a Viléma, Horažďovice však zůstaly jejich matce Bohance Švihovské z Lomnice, která je držela jako věno.¹⁶ Před r. 1519 byly Horažďovice rozděleny mezi Jindřicha a Břetislava Švihovské napolovic, Břetislavovu polovinu držel roku 1531 jeho švagr Lev z Rožmitálu, ale jen v zástavě. Při požáru roku 1523 vyhořela asi polovina města.¹⁶ Po smrti Zdeňka Lva z Rožmitálu r. 1535 se majetkový úpadek dotkl i jeho švagrů Jindřicha a Břetislava Švihovských, jimž nakonec zůstaly jen Horažďovice.

Břetislav Švihovský z Rýzmburka držel svoji polovinu do r. 1561, kdy ji prodal svému synovci Václavovi. Druhá polovina náležela jeho bratru Jindřichovi, jenž roku 1542 věnoval "...na dědictví svým v Práchni na hradu ... v Horažďovicích na hradu" a na dalším svém majetku své manželce Voršile kněžně Minstrberské.¹⁷ V závěti z roku 1550 odkazuje Jindřich svoji polovinu synům Janovi, Václavovi a Michalovi.¹⁸

Horažďovické panství rozdělené po roce 1556 na čtyři části postupně spojil Václav Švihovský. Po jeho smrti v roce 1587 zdědil Horažďovice jeho syn Karel a učinil věnování "na zámku i městě" své manželce Markétě rozené Krajičce z Krajku. Roku 1593 Karel Švihovský zemřel. Předtím odkázal majetek strýcům Děpoltovi a Bedřichovi a Horažďovice při dělení dostal Děpolt.¹⁹

Děpolt Švihovský z Rýzmburka a Švihova na Horažďovicích zemřel roku 1616, panství zdědil nezletilý syn Ferdinand Karel, za kterého do jeho zletilosti správu vykonávala jeho matka Johanka Švihovská ze Sloupna.²⁰ Ferdinand Karel Švihovský se po vypuknutí

stavovského povstání přidal na stranu stavovskou. Důsledkem toho bylo téměř úplné vypálení celého města a zámku Buquoyovým vojskem v červnu r. 1619.²¹

Panství, jakožto císařský fisk, bylo pak r. 1622 prodáno Adamovi staršímu ze Šternberka, totiž "...zámek a město hrazené Horažďovicemi s klášterem, dvory poplužní s poplužím ... pivovarem...". Ještě před vkladem do desek zemských Adam r. 1624 zemřel a tak byl vklad učiněn roku 1626 jeho synům Františku Matyáši Karlovi a Vojtěchu Ignáci Eusebiovi.²² Do jejich plnoletosti panství vedla jejich matka Marie Maxmiliána rozená hraběnka z Hohenzollernu. Roku 1633 Vojtěch Ignác zemřel a jediným vlastníkem celého majetku se stal František Matyáš Karel. Z popisu z roku 1624 je zámo, "že přední stavení zámecké (do rynku) bylo postaveno ze tří odkoupených sousedských domů, a dílem k zámku, a dílem k pivovaru (který r. 1570 ze tří domků k faře patřících zřízen byl), připojeno bylo".²³

V letech třicetileté války byl stav zámku i ostatních budov jistě velmi špatný, vřdyť po zhoubném požáru r. 1619 následoval roku 1635 další (shořelo 44 domů na rynku), roku 1645 a následně znovu v říjnu r. 1648 město dobyli Švédové, kteří drancovali nemilosrdně (Synopsis syndika F. Zvěřiny). I když Šternberkové jako hlavní sídlo používali Bechyni nebo Zelenou Horu, věnovali Horažďovicím velkou pozornost. Již v roce 1624 byl zámek rozšiřován.²⁴

František Matyáš Karel hrabě ze Šternberka zemřel v roce 1648 a majetek zdědili jeho nezletilí synové. Až do jejich zletilosti, do roku 1665, vykonávala správu majetku jejich matka Ludmila Benigna rozená Kavková z Řičan. V tomto roce si všichni tři bratři majetek rozdělili, přičemž Horažďovice dostal nejmladší z nich, Karel Ignác.²⁵ Ten ve stavebních pracích, byť menšího rozsahu, pokračoval. Roku 1676 Karel Ignác hrabě ze Šternberka, pán na Horažďovicích, Sedleci, Zálužanech, Pačejově, Horosedlích a Svěradicích prodal všechny tyto statky i s domem na Hradčanech svému bratru Václavu Vojtěchovi.²⁶

Václav Vojtěch hrabě ze Šternberka, ctitel umění, je znám především jako stavebník Šternberského paláce v Praze na Hradčanech a zámku Trója. První jeho stavební práce v Horažďovicích jsou známy z let 1680 - 81 a pod vedením italského stavitele Salominiho pokračovaly po celou dobu plodného života hraběte. Nové bylo postaveno severní zámecké křídlo, čestný dvůr osazen toskánským sloupovým portálem, na místě snesené gotické věže zřízena kaple sv. Kříže, upraven a slavnostně vymalován velký sál, postavena nová sýpka vně zámku, v parkánu glorieta, a celý zámek opatřen novými barevnými fasádami v renesančním duchu.

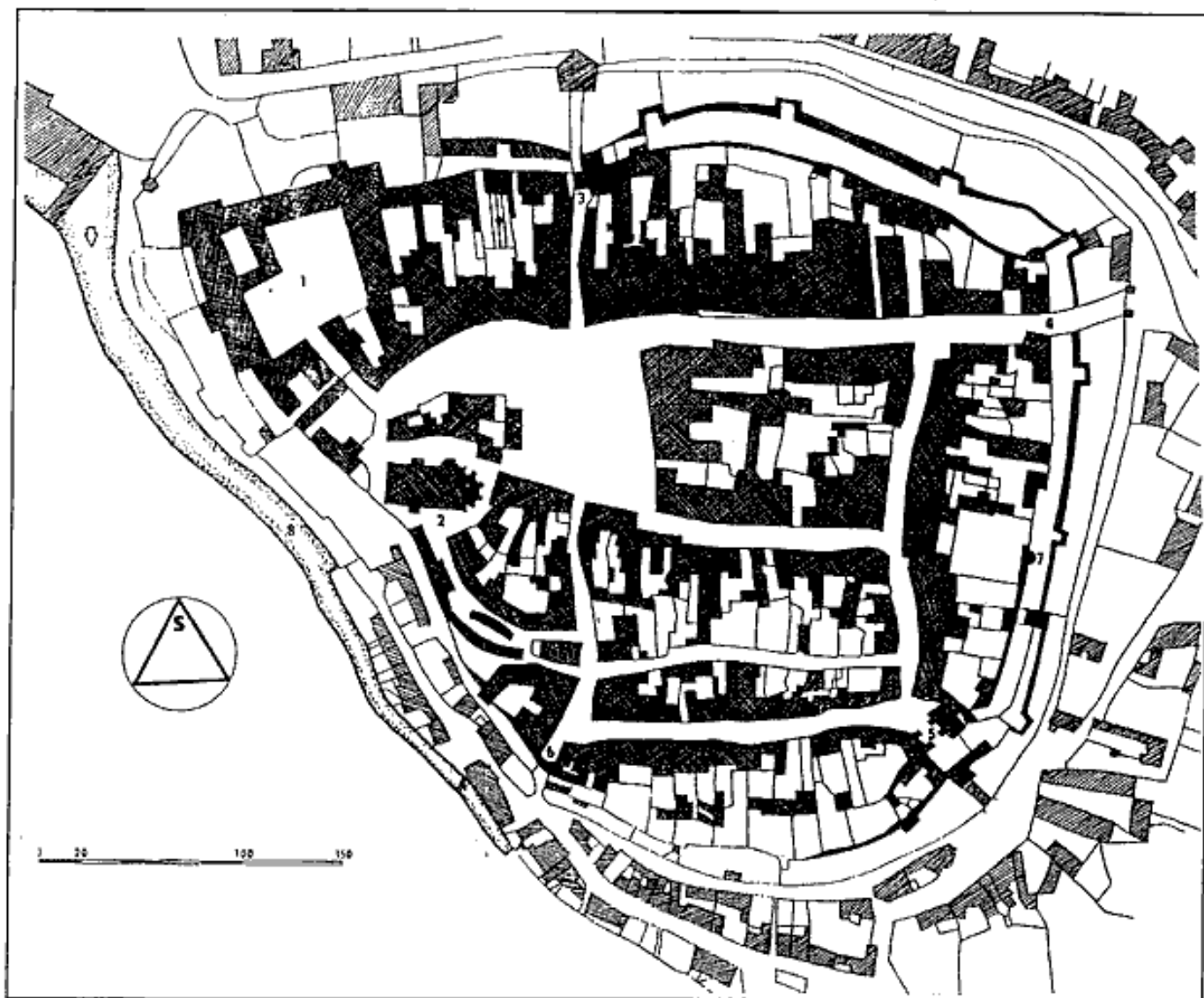
Václav Vojtěch hrabě Šternberk zemřel 25. ledna 1708 a závěti celý svůj majetek zřídil jako rodový fideikomis, avšak panství horažďovické s Třebomyslicemi odkázal své manželce Kláře Bernardině rozené svobodné paní z Maltzanu, která je držela do své smrti v roce 1719.²⁷ Dědickým odkazem přešly Horažďovice na vnučku (dcera její dcery Marie Barbory provdané hraběnky Harrachové) Marii Filipínu, provdanou za hraběte Františka Thuna.²⁸ Ta již roku 1721 prodala celé panství za 300 000 zlatých a tisíc zlatých klíčného vdově Eleonoře kněžně z Mansfeldu-Fondi rozené hraběnce z Mansfeldu.²⁹ Z její doby pochází značná část zařízení

kaple sv. Kříže. Kněžna Eleonora zemřela v roce 1747 a majetek odkázala svému synu Jindřichu Pavlovi knížeti z Mansfeldu a Fondi.³⁰ Ten horažďovické panství v lednu r. 1749 prodal Václavovi Marii hraběti z Pöttingu.³¹ Ten však nebyl schopen panství zaplatit a tak je v listopadu 1753 smluvně vrátil zpět Jindřichu Pavlovi, který je v červenci r. 1755 prodal Marii Charlottě (Karolíně) kněžně Löwensteinové-Wertheimové, rozené vévodkyni Šlesvicko-holštýnské.³² Za její držby byl zámek obnoven a zvětšen.³³ Po její smrti zdědila Horažďovice dcera Leopoldína provdaná kněžna Hohenlohe-Waldenburg-Schillingsfürst.³⁴ Po její brzké smrti se panství ujal manžel Marie Charloty, Karel kníže Löwenstein-Wertheim a ještě za svého života celé panství odevzdal své druhé manželce, Marii Josefě ovdovělé Rummerskirchové rozené Stipplové.³⁵ Podle inventáře zhotoveného roku 1785 měl zámek 47 místností, z toho 18 vytapeťovaných, ostatní vymalované nebo jen vybiléné.

Marie Josefa, tehdy již ovdovělá kněžna Löwenstein-Wertheimová, odstoupila roku 1796 horažďovické panství svému synovi z prvního manželství Janu Bernardovi svobodnému pánu Rummerskirchovi.³⁶ Ten

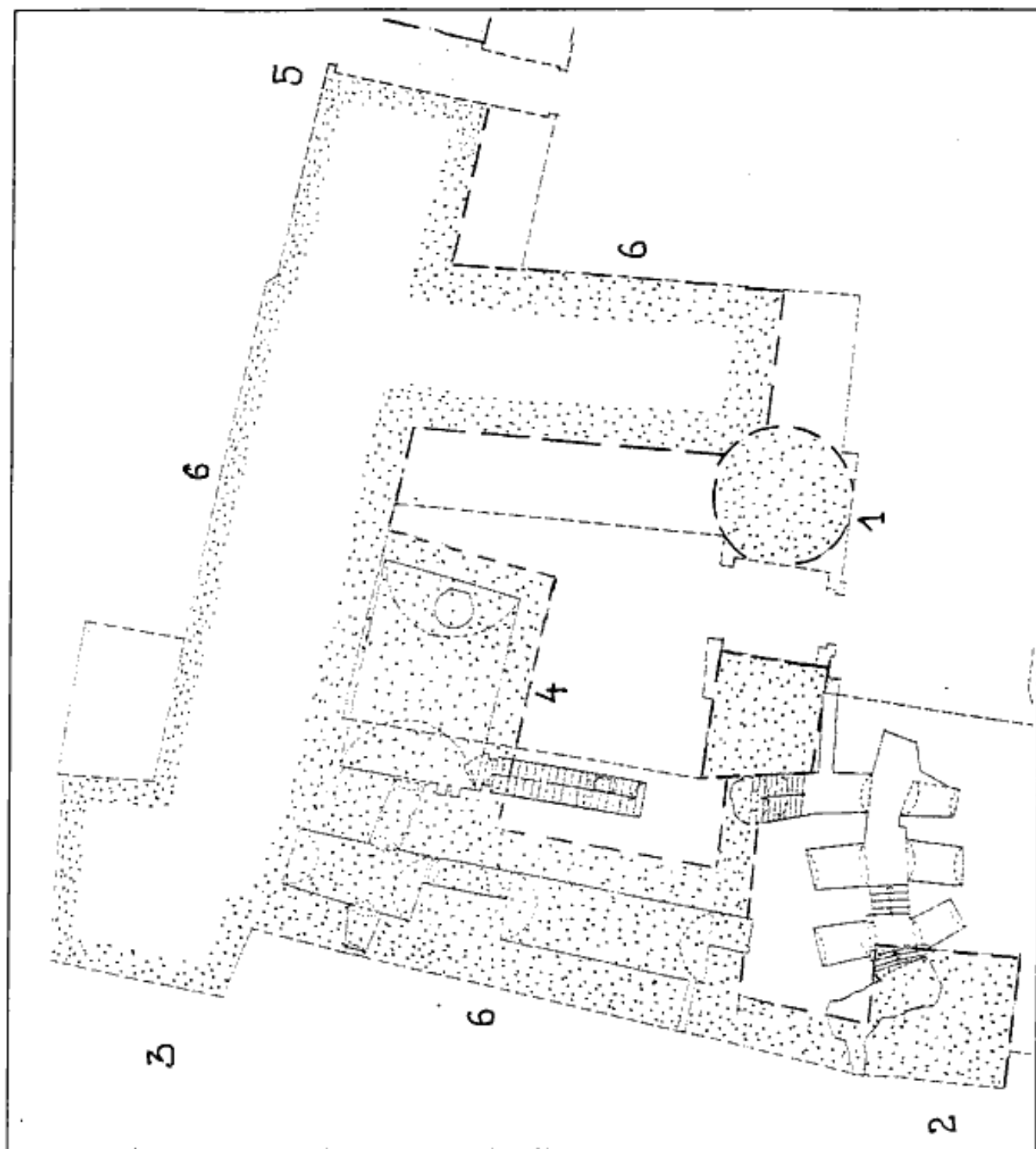
byl v roce 1803 povýšen do hraběcího stavu. On i jeho syn (jenž držel panství velice krátce) prováděli na panství různé přírodní stavby a úpravy (gloriet v Chrástu, úprava Ostrova, stavba poustevny na Práchni, rybník sostrůvkem na Chrástu atd.). Jan Bernard hrabě Rummerskirch držel Horažďovice až do roku 1821, kdy je značně zadluženě prodal své manželce Anně rozené svobodné paní Hildprantové z Ottenhausen³⁷ a ta je se souhlasem svého manžela prodala svému synu Karlovi hraběti Rummerskirchovi.³⁸ Hrabě Karel 27. května 1834 prodal panství Horažďovice i Třebomyslice s celým mobiliářem za 400 000 zlatých konvenční měny knížeti Rudolfovi Kinskému. Rodu Kinských, tj. jeho českokamennické knížecí větvi, náležel horažďovický velkostatek až do roku 1945. Zámek i s okolními budovami je nyní ve vlastnictví města Horažďovic.

Stavebnímu vývoji panského sídla (hrad, tvrz, zámek) v Horažďovicích byla dosud věnována malá pozornost. Kusá dokumentace získaná při minulých opravách, uložená ve fondu Památkového ústavu v Plzni napovídá, že průzkumu nebyla věnována dostatečná



Horažďovice na indikační skice stabilního katastru z r. 1837.

1 - areál zámku, 2 - děkanský kostel sv. Petra a Pavla, 3 - Pražská brána, 4 - místo Nové brány, 5 - Prachatická brána, 6 - branka, 7 - půlkruhová věž hlavní hradby, 8 - mlýnský náhon Otavy.



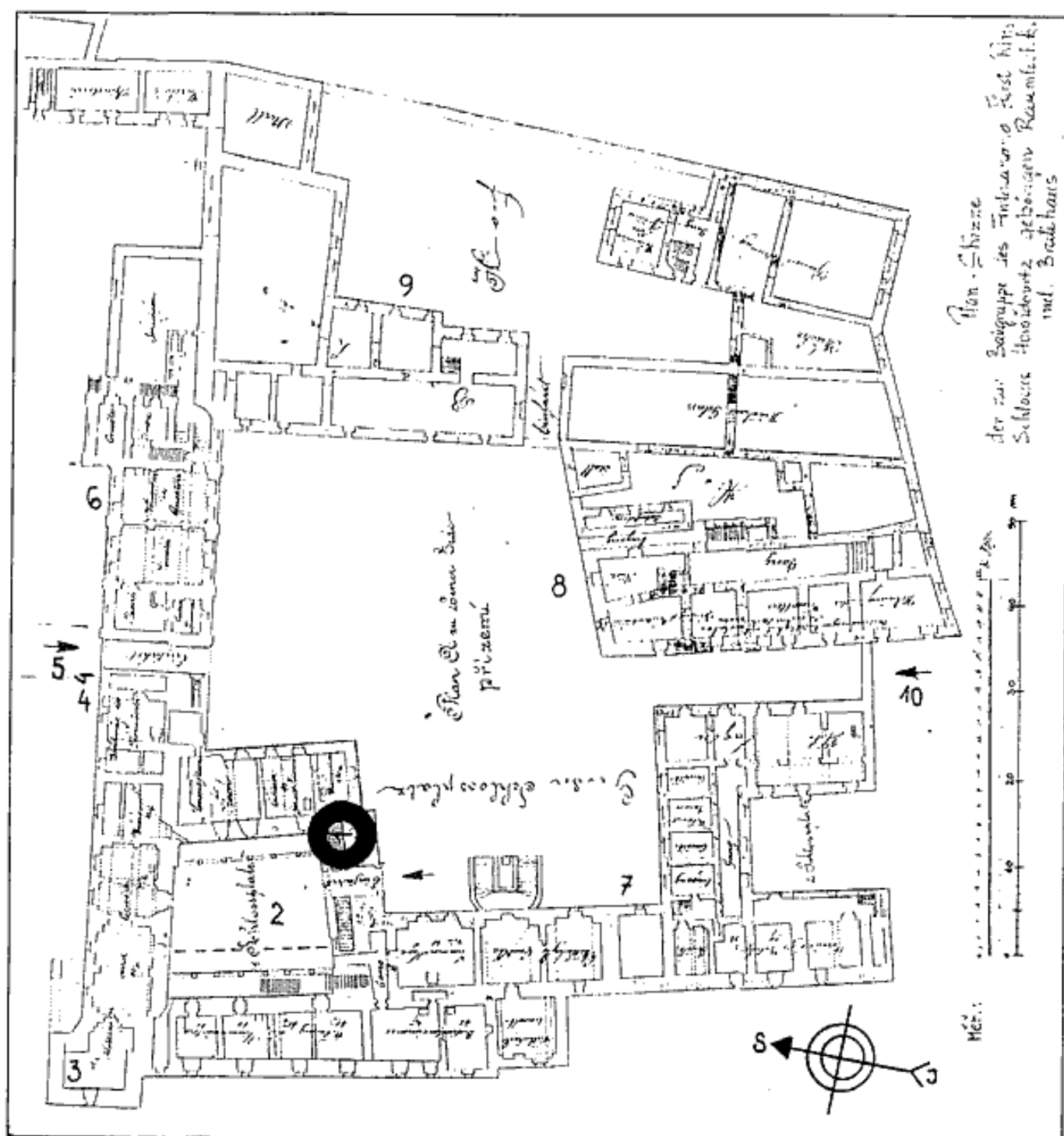
Situace sklepů a úvaha o dispozici hradu v Horažďovicích :

1 - Válcová věž, 2 - jihozápadní věž (dříve pravděpodobně hradební věž), 3 - Rohová, severozápadní věž, 4 - věžovitý palác, 5 - Brána s obrannými prvky a mostem překlenujícím příkop, 6 - hradní budovy

péče. Zcela naopak je tomu nyní, kdy probíhající opravy na nejstarší části zámeckého areálu, zejména fasád, jsou odborně sledovány ing. arch. Macháčkem z uvedeného ústavu a doprovázeny archeologickým průzkumem Zápa- dočeského muzea v Plzni. Zjištěné skutečnosti jsou veli- ce zajímavé a po skončení prací odpoví na některé úvahy o stavebním vývoji tohoto panského sídla.

Písemné prameny nám několikrát v období 14. - 15. století potvrzují, že sídlo bylo nazýváno hradem, ale

zmínka o něm chybí ve století pro nás důležitém, třináctém. Skutečnost, že Bavorové již před rokem 1260 trhovou ves Horažďovice (tehdy významné rýžovnictví zlata) opevňují příkopem a hradbami v rozsahu odpovi- dajícím královským městům, i jejich územní záměry, vytváří předpoklad, že i sídlo těmito představám odpovi- dalo. Není však zatím jasné, zda sídlo (hrad) bylo posta- veno před opevňováním města, zároveň s opevňovacími pracemi, či až po nich. Dosavadní sporé poznatky



Legenda k plánu zámku v Horažďovicích z období Ferdinanda Kinského: 1 - Válcová věž, výška 10 m, vestavěná do současné stavební situace, ve vrcholové části 2 okenní otvory, 2 prolomené otvory, část pozdějšího zastropení, barevné malby s rostlinnými motivy, na stropě část šlechtického znaku, nad ním nápis s čitelnými posledními končícími slovy prvních tří řádků: ---MANOVO, ---DOBRZISSI, ---DA.SSWI, 2 - Nádvoří zámku (čestný dvůr), 3 - Rohová severozápadní část zámku, 4 - Průjezd do zámku (pravděpod. zbytek čtverhranné věže, 5 - Zasypaný dvouobloukový most překlenující příkop, 6 - Zámecké křídlo postavené v letech 1690 - 1692 (letopočet vytesán na pilíři ve sklepe), 7 - Zámecké jihovýchodní křídlo postavené okolo r. 1570 na místě tří vykoupěných měšťanských domů, 9 - Hospodářské křídlo se zámeckým pivovarem, 10 - Vjezd do zámku z náměstí, 11 - Pravděpodobně věž, ve zdi 2 střelná okna.

naznačují, že hrad byl postaven až po opevnění města, možná současně s ním. Při přestavbách hradu v 16. až 17. století na zámek dochází i k propojení některých nových částí s městskými hradbami.

Mohutný (gotický?) sklep, který vystupuje pod dnešní nádvoří čestného dvora zámku, nad nímž dnes není žádná stavba, vytváří předpoklad, že nad ním mohl

stát hlavní hradní palác, v pozdějších dobách odstraněný (v uvedeném místě se bude provádět výkop, který tuto domněnku potvrdí či vyvrátí).

Z počátků hradu je důležitá existence válcové gotické věže v jižním nároží původního obvodu hradu. Tato věž, pozdějšími přestavbami zcela obestavěná, ční pod krovem dnešní budovy kaple a vrchol jejího

ukončení s částí římsy se nachází ve výšce 10 metrů nad úrovní dvora. Přístupná je její poslední, nejvyšší věžní místnost (ve výšce 7 metrů), ve které je zachováno jižní a západní okno a další dva prolomené vchody. Tyto stavební úpravy mají pozdnější charakter a byly provedeny pravděpodobně se zastropením (cihelným) této místnosti, což potvrzují malby zdí s rostlinnými motivy a na stropu část znaku s nápisy. Průměr věže je v této výšce 700 - 730 cm, síla asymetrických zdí se pohybuje od 180 do 260 cm (nejsilnější jsou na venkovní, obranné straně) a průměr kruhové podlahy věže činí 290 cm. V současné době byl nalezen přízemní vchod situovaný z čestného dvora, ale nebyl dosud vyhodnocen. Z období gotiky pocházejí i dva kamenné artefakty druhotně použité na nároží jihozápadního schodiště jižního křídla zámku. V této části byly v letošním roce, na vnější zdi západního okna zámku, nalezena 4 velká a 4 menší původní okna a dále tři střílnová okénka, a to dvě v místech, kde se předpokládá existence hradní věže.

Dnešní, do zámku od severu vedoucí příjezd, byl v minulosti veden po mostě překlenujícím hluboký příkop. Byla to stavba obdobná mostu u horažďovické Pražské brány, ten však měl jen jeden oblouk. Most do zámku byl dvouobloukový o rozpětí oblouků 2 metry a s mohutným středovým pilířem o šířce 4 metry. Ještě v padesátých letech tohoto století byla tato skutečnost viditelná, pozdější omítky toto členění zakryly. Silné zdívo vystupující nad průjezd příjezdu do zámku, existence mostu, ukazující na zbytek základu padacího mostu a údaj z plánu zámku z r. 1830, kde je místnost vedle vjezdu (průjezdu) do zámku označena jako "Wohnung vor Thorwachter" napovídají, že zde stála pravděpodobně další, hlavní, čtyřhranná obranná věž, vybavená potřebnými bezpečnostními prvky.

I když velké množství keramických zlomků z doprovodného archeologického průzkumu, prováděného při výkopových pracích, nebylo dosud vyhodnoceno, za pozornost stojí nález velké zásobnice ze 13. století a velké množství zlomků pozdně gotických kachlů z konce 15. století. Na západní straně zámecké zdi byla při výkopu pro kanalizaci zjištěna odpadní jímka, obsahující mimo množství zlomkové keramiky i zlomky reliéfních kachlů, které jsou i v detailech shodné s kachly nalezené na hradě Rabí. Patří tedy do rozmezí let 1483 - 1504, kdy Horažďovice i Rabí náležely Půtovi Švihovskému, jehož stavební aktivita na obou lokalitách je doložena.

Z období renesance (pravděpodobně gotickorenesančního) pochází okénko ve vnější severní zdi zčásti zakryté přístavbou balkonu rohové věže. V tomtéž křídle se v půdním prostoru nad klenbou dnešních barokních stropů nachází 9 kusů trámů s renesančními malbami (dle otvorů jich bylo celkem 17). Jejich umístění i vystupující zdívo s barevnými malbami svědčí o podstatně větší výšce dřívě se zde nacházejícího renesančního (možná již hradního gotického) sálu. Důležitý je i letošní nález barevného členění fasád zdí staveb vnitřního, čestného

dvora, kde byla nalezena sgrafita a barevné zdobení zdi z období renesance až pozdního baroka. Odborná restaurace, která bude provedena v roce 1996, nám přiblíží krásu této zámecké části. Významné barokní přestavby, které sídlo doznalo v 17. století za Šternberků, jsou ještě dnes velmi čitelné a vypovídají o kráse italského barokního stylu, který jim stavitel šternberského dvora Saleminí vtiskl (stavěl i radnici ve městě).

Přestavby a úpravy zámku prováděné v 18. a 19. století plnily již funkcionalistické potřeby vlastníků. Sídlo je vyžadovalo pro potřeby řízení a správy velké hospodářského dominia, jaké horažďovické panství představovalo. Kinští, kteří v roce 1834 panství koupili, se jako výborní hospodáři, nositelé nejnovějších zemědělských metod, se věnovali kompletním přestavbám svých dvorů (Nový dvůr, Chrást, Sveradice a další), stavbám rybníků a stavbám pro potřeby zemědělského průmyslu. Tomuto období odpovídá i ztráta barevnosti a bývalé členitosti fasád zámeckého areálu.

Teprve nyní se město Horažďovice, majitel budov, pečlivě stará o obnovu původnosti zámku i o co největší zviditelnění jeho bohaté minulosti.

Poznámky: 1) CDB IV.1, č. 255, str. 390 - 391. 2) Civitas nostra predicta fossato muniebat: RB II, č. 2801, str. 1228. 3) CIM IV.1, č. 12, str. 25 - 26. 4) Pozůstatky desk zemských království Českého r. 1541 pohofelých I, str. 5. 5) LC V, str. 182. 6) A. Sedláček, Hrady, díl XI, str. 207. 7) LC VI, str. 87. 8) List Jana Žižky z ledna 1422 - AČ, str. 239 - 240. 9) A. Sedláček, Hrady, díl XI, str. 207. 10) A. Sedláček, Hrady, díl XI, str. 207 - 208. 11) AČ 4, str. 255 - 256. 12) AČ 4, str. 257. 13) AČ 4, str. 257. 14) AČ 6, str. 59. 15) SÚA, DZV 252 A 12. 16) K. Němec, Dějiny města Horažďovic, str. 103. 17) DZ I, odd. 1, A. Vavroušková, 1941, str. 151 - 152. 18) SÚA, DZV 10 C 3r - C 4r. 19) SÚA, DZV 171 B 12r - B 16r. 20) SÚA, DZV 138 H 19r - H 27v. 21) K. Němec, Dějiny města Horažďovic, str. 117 - 118. 22) SÚA, DZV 142 H 20r - H 21r, DZV 293 K 32v - K 36v, DZV 620 L 30v - V 1r. 23) A. Sedláček, Hrady, díl XI, str. 211. 24) J. Schaller, Topographie des Königreichs Böhmen 3, str. 197, r. 1786. 25) SÚA, DZV 316 H 6r - B 19v. 26) SÚA, DZV 394 D 16r - D 25r. 27) SÚA, DZV 274 M 18r - O 3r. 28) SÚA, DZV 356 C 24r - D 7r. 29) SÚA, DZV 496 L 19v - L 26v. 30) SÚA, DZV 370 H 18r - H 24v. 31) SÚA, DZV 387 A 10v - A 13v. 32) SÚA, DZV 591 O 13r - O 19v. 33) J. Schaller, Topographie des Königreichs Böhmen 3, str. 197, též J. Sommer, str. 175. 34) SÚA, DZV 378 I 20v - I 25v. 35) SÚA, DZV 387 G 24r - G 25v. 36) SÚA, DZV 754 M 17v - M 19r. 37) SÚA, DZV 505 P 14v - P 20r. 38) SÚA, DZV 1098 M 17r - M 20v.

J. Smitka

Hrad Milkov ?

Pouhé 3 km od hradu Švamberku a 2 km od městečka Lestkova je na mapách zachycena ves Milkov (okr. Tachov). Z. Procházka a J. Úlovec (1988, 77) ve svých Hradech Tachovska uvádějí, že po Milkově se podle M. Koláře (Rozrod Dobrohostů, PA VIII, str. 491) psala jedna z větví plánských Dobrohostů - okolo roku 1361 prodal Freymundus z Milkova jinak z Volduch dvůr v Milkově tepelskému klášteru. Dále říkají, že existence tvrze v Milkově je neprůkazná a že ani terénní průzkum nepřinesl pozitivní výsledky.

Kolářova tvrzení se nepodařilo ověřit. Milkov patřil podle falz z let 1115 a 1186 klášteru v Kladrubech. Podle padělku taktéž ze 13. století, hlásícího se k roku 1183 (potvrzení tzv. Jeruzalémského újezdu na hranicích tepelského klášterství Johaniťum) žil jakýsi Martin z Milkova, na listině uvedený jako svědek (RBM I, 168 - 169). Později získali Milkov příslušníci rozvětveného rodu Švamberků a vytvořili zde boční rodovou linii, tzv. milkovskou větev. Prvními doloženými příslušníky milkovských Švamberků jsou Jaroslav a Oldřich, bratři z Milkova, kteří svědčili roku 1362 ve sporu o hranice kláštera v Chotěšově (podřízeném premonstrátům z Teplé). Na dochované pečeti Jaroslava z Milkova se spatřuje labuť, rodové znamení Švamberků (RBM VII, 690).

Podle G. Schmidta (1927, 103; 1929, 24) byli příslušníky milkovské větve Švamberků také Oldřich ze Stanu (ves 5 km od Milkova) se synem Ojífem ze Švamberka, který se dal na církevní dráhu; roku 1377 byl kanovníkem staroboleslavské kapituly. Též sem řadí syna Buška ze Stanu Volkmaru ze Švamberka, r. 1380 probošta u sv. Apolináře v Praze a říká, že snad z milkovské větve pocházel i Smil z Krasikova (alternativní jméno hradu Švamberku) a jeho syn Ondřej, klerik, a snad i syn Katolda ze Stanu Chotěbor, probošt v Touškově (1361). Za syna výše zmíněného Jaroslava z Milkova (1353 - 1362) považuje Schmidt Petra řečeného Milkovec ze Švamberka, připomínaného mimo jiné jako svědka na listině z roku 1408 vydané Bohuslavem ze Švamberka na Boru (z hlavní linie). Ostatní badatelé však osoby, píšící se po Stanu, se Švamberky nespojují.

Podle Berniho rejstříku Plzeňského kraje z roku 1379 patřil Milkov blíže neoznačenému Petrovi (Emler 1876, 28). V roce 1405 je připomínán Petr ze Švamberka seděním na Milkově (Friedrich 1929, 119) a téhož roku požádal Jan ze Švamberka (příslušník hlavní švamberské linie?) k přivěšení pečeti na svůj list také "Petra Milkovce, strýce svého z Švamberka" (Strnad 1891, 232). Petr Milkovec je dále připomínán v tepelských listinách roku 1410 (Lenz 1931, 45) a v roce 1411 byla po Petru Milkovci povolána odúmrť, tvořená platem vycházejícím ze vsi Kamýka a Žernovníku. Milkov tedy již nevládnul. O dědictví po Petru z Milkova se ucházel Štěpán z Milkova, ale panovník je daroval Bavůrkovi ze Švamberka (AČ XXXVI, 375), příslušníku lestkovské větve Švamberků.

O. Lenz (1931, 45, 97, 100 - 101, 126) shrnuje údaje o milkovské větvi Švamberků. Panuje zde však mnoho nejistoty. Za dalšího příslušníka milkovské větve

považuje Petra, řečeného Labuť, který byl v letech 1423 - 1440 ve službách hlavní linie rodu jako purkrabí na Manětíně. Snad jeho syny (či Štěpána z Milkova?) byli Bernard ze Švamberka, Prokop ze Švamberka a Mareš Labuť, po nichž zůstali synové Jan, Jindřich, Václav a další Jan, převor johaniťů ve Strakonících. Mareš Labuť (1485 - 1487) byl purkrabím v Praze, Prokop z Švamberka měl části vsí Zlivi, Kořenu a Hostičkova (Lenz 1931, 126; Kolektiv 1974, 485) - poslední ves držel společně s tepelským klášterem a tepelskému klášteru také svědčil (Kolektiv 1974, 461). Bernard ze Švamberka měl za manželku Kateřinu z Kamýka. Ta, již ve vdovském stavu, dostala roku 1454 od panovníka jako odúmrť po Rackovi ze Švamberka z hanovské větve hrad Třebel s příslušenstvím, ale ve vzniklé soudní při jej neudržela - zůstaly jí jen části vsí Zlivi a Kořenu patřící ke Třebeli (AČ XXXVII, 1028). O milkovské větvi Švamberků se zmiňuje také A. Sedláček (1906, 849), ovšem nazývá její příslušníky Milíkovci ze Švamberka, z nichž Petr (1402 - 1410) držel Milíkov, Kamýk a Žernovník, Petr Labuť je připomínán od r. 1413, jeho synové snad byli Bernard a Prokop (1446 - 1468), jenž držel Kořen a r. 1468 prodal Milíkov Bohuslavovi ze Švamberka, zmiňuje se i o jejich potomcích podobně, jako O. Lenz. Sedláček zde zřejmě omylem mluví o Milíkově, vsi u Stříbra, vzdálené od Milkova vzdušnou čarou 16 km.

Po Milkově tedy existoval nejen predikát, ale k roku 1405 je zde výslovně připomínáno "sedění" Petra ze Švamberka. To už jsou závažné důvody k tomu, abychom v Milkově předpokládali určitý druh sídla. Jakého však bylo charakteru? Tady se nyní pustíme na tenký led. Antonín Profous (1951, 81) přiřadil ke vsi Milíkovu u Stříbra doklad, který získal A. Sedláček z tepelského archivu. Jde o rok 1413 a informace zní: "Peter Labuth ges. czu Milikaw purge", v překladu tedy "Petr Labuť seděním na hradě Milkově" (Milkov i Milíkov se totiž německy nazývaly stejně - Milikau). K Milíkovu u Stříbra je řazena také zpráva z roku 1459, kdy Kateřina z Kamýka, vdova po Bernardu ze Švamberka, odkazuje svým synům Janovi a Jindřichovi všechny listy a dceři Anně mimo jiné také plat na vsi "Milíkově" (Kolektiv 1974, 406; Profous 1951, 81). Tady už je obtížnější říci, zda se zpráva týká Milkova u Lestkova či Milíkova u Stříbra. Ovšem historické souvislosti naznačují (např. vztahy milkovských Švamberků k tepelskému klášteru), že sezení Petra Labutě z milkovské větve Švamberků bylo v Milkově a nikoli v Milíkově, a že také vdova po příslušníku milkovské větve měla plat spíše v Milkově než v Milíkově. V roce 1517 se měl podle odkazu příslušníka muckovské větve Švamberků začít vydávat plat od poddaného Zýky v Milíkově ke kostelu v Boru (Zíbrt 1908, 218). To se již patrně týká Milíkova u Stříbra. O Milíkově toho jinak moc známo není - původně také patřil kladrubskému klášteru, v jehož majetku je připomínán ještě okolo roku 1352 (Profous 1951, 81; Tadra 1880, 240) a v 16. století již patřil městu Stříbru (Profous 1951, 81). U Otročina v sousedství Milíkova u Stříbra se A. Sedláček (1905, 250) zmiňuje

o hrádku, k němuž nezná písemné prameny. Další lokalitu u Milíkova mají někteří badatelé za hrad či tvrz. Tyto omyly (pravěké hradiště a snad ochrana silnice v mladším období - bez středověkých náleží) byly již vysvětleny a existence hrádku u Milíkova vyloučena (Rožmberský 1987, 54 - 56; Procházka - Úlovec 1988, 52).

Jsou-li tedy výše uvedené vývody v jádru správné, měla milkovská větev Švambergů svůj vlastní hrad. Byl snad zničen husity roku 1421 při dobytí blízkého hradu Švamberku. Milkovští Švamberci tak asi pozbyli sídla a Petr Labuř se pak od roku 1423 objevuje jako purkrabí na Manětíně. Jeho potomek Prokop roku 1468 prodal ves Milkov ("Milíkov") Bohuslavovi z hlavní linie Švambergů, ("strýci svému"), který jej připojil ke svému hradu Švamberku, na jehož panství se pak objevuje v roce 1506 a i v dalším období (Zíbrt 1908, 212, 217 - 218). Zdá se, že v blíže neurčené době ves Milkov zpustla, neboť podle Soupisu poddaných podle víry z roku 1651 žilo v Milkově jen šest lidí - sedlák s manželkou, jejich tři děti a podruhně (Lenz 1931, 154). Berní rula v Milkově připomíná dva sedláky (Doskočil 1953, 443), v 18. století už tu bylo 5 usedlostí (Profous 1951, 82). V r. 1930 žilo v Milkově v sedmi domech 48 obyvatel, r. 1950 v 10 domech 21 lidí, r. 1961 ještě 20 obyvatel. V r. 1970 již Milkov neexistoval (Retrospektivní lexikon 1978, 426 - 427).

Ves Milkov stávala nad mělkou pramenou pánví asi uprostřed plošiny ohraničené hlubokými údolními Hadovky a Pekelského potoka, které se pod Milkovem stékají. Polohu vsi uprostřed polností označuje několik starých listnatých stromů, k nimž jsou shromážděny velké kameny ze základů, zbytky trámů a zdiva. Jen to dnes zbylo z vesnice Milkova. Okraje plošiny strmě spadající k výše jmenovaným vodním tokům jsou lemované skalními útvary. Milkovský hrad, existoval-li, by bylo možné předpokládat právě někde na těchto skalách.

Při návštěvě zdejší krajiny (květen 1995, za spolupráci děkuji O. Brachtelovi a M. Trachtovi) nebylo možné z časových důvodů velkou většinu skal prozkoumat a tak milkovský hrad čeká na svého objevitele. Obsah německy psané listiny z roku 1413 by snad bylo možné zjistit v Sedláčkově pozůstalosti v Historickém ústavu v Praze.

Použitá literatura a prameny: AČ - Archiv český (edice); Doskočil, K. 1953: Berní rula 2 - Popis Čech r. 1654 I. Praha; Emler, J. (editor) 1876: Ein Bernaregister des Pilsner Kreises vom Jahre 1379. Prag; Friedrich, G. (editor) 1929: Desky dvorské Království českého VII. Praha; Kolektiv 1974: Soupis český psaných listin a listů do roku 1526 I. Praha; Lenz, O. 1931: Geschichte des Weseritzer Ländchens und Herren von Schwanberg und Guttenstein bis nach dem 30jährigen Kriege. Brünn; Profous, A. 1951: Místní jména v Čechách... III. Praha; Procházka, Z. - Úlovec, J. 1988: Hrady, zámky a tvrze okresu Tachov I. Tachov; RBM - Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae (edice); Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850 - 1970. Praha 1978; Rožmberský, P. 1987: Hrádek a Vyšehrad. Ročenka Klubu Augusta Sedláčka 1987, 52 - 57. Plzeň; Sedláček, A. 1905: Hrady, zámky a tvrze Království českého XIII. Praha; Sedláček, A. 1906: Ze Švamberka. Ottův slovník naučný XXIV, 848 - 853. Praha; Schmidt, G. 1927: Die Klostergründungen der Herren von Schwanberg. Mitteilungen des Vereines für Geschichte der Deutschen in Böhmen LXV, 96 - 105. Prag; Schmidt, G. 1929: Privilegien der Herren von Schwanberg für ihre Stadt Haid. Mitteilungen des Vereines für Geschichte der Deutschen in Böhmen LXVII, 1 - 36. Prag; Strnad, J. 1891: Listář královského města Plzně I. Plzeň; Tadra, F. (editor) 1880: Cancellaria Arnesti. Wien; Zíbrt, Č. 1908: Z dějin zámku a panství Zvíkova. Časopis musea Království českého LXXXII, 204 - 241. Praha;

P. Rožmberský

Drobnosti, dodatky, opravy, informace, zajímavosti, ohlasy

Tvrz Bakov

Budova bývalé tvrze leží na severním okraji obce Bakova (okr. Kladno) a je součástí hospodářského dvora. Kamennou tvrz si zde nechala postavit roku 1584 Ludmila Valkounová. Syn Ludmily, Bohuchval, převzal panství roku 1601 a nechal zdejší již pustou tvrz obnovit. Bakov s tvrzí převzal od otce Bohuchvala ještě za jeho života syn Jan Jaroslav a ten statek roku 1660 předal zase svému synovi Bohuchvalovi Bernardovi Valkounovi. V roce 1693 dostává statek Václav Jan Vojtěch Valkoun, syn Bohuchvala Bernarda, od nějž statek kupuje roku 1708 Norbert Libštejnský z Kolovrat. V této době je již tvrz sýpkou (Sedláček 1891).

Z 25. 6. 1707 se zachoval v zemských deskách tento popis tvrze: Tvrz a dvůr Bakov, od kamene vystavěný, na díle šindelem a na díle doškami krytý. V hořejším štoku se nachází jeden prostranný a dva menší pokoje, jsou však bez oken a kamen. neboť se vše užívá k sypání obilí. Doleji se pak nachází ratejna, dvě komory čeledi a šafářova kuchyň, mazhaus, kurníky a dílna. Vše to stojí i s hospodářským dvorem 1000 kop grošů míšeňských (DZ 37 O 18 a 22).

Nejobsáhlejší a z dnešního hlediska nejdůležitější popis pochází z doby těsně před rokem 1904. Popisuje sgrafitovou výzdobu tvrze, dnes již zničenou. Zní: jednopatrové stavení ke dvoru č. 5, kryté taškami, slouží dnes za sýpku, ale ještě před

40 lety bývalo obýváno přizemí. Budova dlouhá 37,6 m je stavěna z opuky a z pískovce na hlinu, v síle zdí 0,98 m. Na podélných stranách je v I. patře opatřena nyní zamřížovanými okny ve formátě ležícího obdélníku, opatřena profilovanými ostěními, ve východním čele jsou taková dvě. Okna byla původně větší, později byla na bocích zúžena. V polovině června 1900 byla náhodným odpadnutím omítky objevena sgrafita ve slohu vlášské renesance, v barvách žlutobílé vyškraabaná na šedé půdě, pocházející z 2. pol. 16. století. Snad jsou zhotovena od téhož neznámého mistra Vlacha, který dělal sgrafita na Nelahozevsi. Na jihu jdou v řadě za sebou - pardál, jednorožec, býk, lev, velbloud, divoký kanec a pes. Na severní straně lze vidět zadek jelena, rytíře na koni a zadní nohy slona, býk v běhu, opice, opice s kotičí hlavou, dále lev, jaguár či tygr a pravděpodobně okřídlený gryf. Pozoruhodné je, že zavinitý listový ornament, dovedně vyplňující nestejně plochy mezi jednotlivými zvířaty, se neopakuje, nýbrž vykazuje vždy nové motivy. Mezi okny na jižní straně nad vlišem je zobrazen rybolov, na pravé straně druhého okna lze vidět část obrazu "honící pes s lovcem". V průčelí budovy na západní straně kousek sgrafita "odjezd na lov", na němž je snad vyobrazen Rudolf II. či nějaká vyšší osobnost. Co protějšek, na téže zdi, tvořila scéna z rodinného života panského, která se brzy po odkrytí sesula a rozbila. Představovala sedícího rytíře u stolu, která předčítá z knihy své rodině kol něj rozestavěné. Staří lidé si

patují na figurální ozdobu severní zdi. Bývaly prý tu nějaké postavy rytíře a ženy s chlapci, které s omítkou asi před 15 lety byly strženy. Zdá se, že i před vchodem do budovy v prostředí severní strany musela být nějaká kamenná ozdoba. Všechny zachovalé postavy lidské jsou oděny v šat z konce 16. století a všechny zobrazené jevy vztahují se k lovu na zemi či na vodě (Velc 1904).

V roce 1959 byla sgrafita západního průčelí odborně opravena a ošetřena (Anděl a kol. 1984). Nebyla to však sgrafita na západním průčelí, jak prezentuje výše zmíněná publikace, ale na jižním průčelí, kde jsou nejpatrnější zbytky. Od té doby již byla patrně ponechána svému osudu. Dnes je jejich stav více než žalostný.

Porovnáním nynější stav se stavem po roce 1900. Na zmíněném jižním průčelí již vidíme pouze obrysy jednorozce, býka, lva a velblouda - pardál, kanec a pes již neexistují. Pod tímto pásem obrazovým jsou zbytky psaníčkového ornamentu, který patrně budovu obepínal. Na severní straně není již nic, pouze je vidět, že někdo "zakonzervoval" sgrafita, možná ještě dříve prosvitající, leč dnes již nerozeznatelné, žlutou barvou. Na západní straně je trochu zachováno psaníčko, jinak nic. Tak tedy skončilo dílo neznámého mistra Vlacha. Uvnitř tvrze v přízemí jsou malby již novověké, psané azbukou, ač místní lidé si nevzpominají, že by v hospodářském dvoře či přímo v hradově tvrzi byli někdy ubytováni sovětsí vojáci, ale v roce 1968 zde prý projížděli, možná tu tehdy byli jen krátce. Vnitřek je členěn na tři patra, bez místností, pouze nahore je kousek přepažen a byl tam dle všeho holubník. Budova drží pohromadě díky kovovým svorníkům, které budovu na několika místech prostupují.

Při ohledávání těsného okolí tvrze se mi podařilo nalézt pod jižním průčelím úlomek keramiky, který zařadil odborný pracovník Petr Hereit na přelom 14. a 15. století. Čili je starší, než vlastní kamenná budova tvrze. Lze proto z toho usoudit, že snad byla vystavěna na místě staršího dvorce či snad dokonce i tvrze. Vždyť první zmínka o vsi je z roku 1267 (Profous 1947, 25), kdy jejími majiteli byli vladykové z Bakova (Anděl a kol. 1984). Ovšem zda-li tu již tehdy stála tvrz se neodvažují dohadovat.

Literatura: Anděl, R. a kolektiv 1984: Hrad, zámek a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku - severní Čechy. Praha: DZ - Desky zemské; Profous, A. 1947: Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny I. Praha: Sedláček, A. 1891: Hrad, zámek a tvrze Království českého VIII. Praha; Velc, F. 1904: Soupis památek historických a uměleckých XX. Slaný - Praha.

M. Dušil

Nový Dvůr a Prusiny v matrikách

Asi 2 km od Pňovan (okr. Plzeň-sever) stojí při silnici budovy bývalého vrchnostenského dvora. Blízko něho je na trati Plzeň - Cheb stanice Pňovany, dříve Nový Dvůr. K tomuto dvoru se vážou zmínky v nejstarší matrice fary Jezná, založené r. 1694, uložené ve Státním oblastním archivu v Plzni (sbírka matrik, sign. Jezná 2). Například roku 1718 se v Novém Dvoře ("Neuhof") narodil Josefu Gypelovi (? - špatně čitelné) z Frauenthalu na Novém Dvoře ("Novavilla") a jeho manželce Polyxeně Steinbachové z Kranichsteina syn. Za kmotra byl mimo jiné Bohuslav František Bohuš z Otěšic, pán na Jezně. Urozený pán Josef Gympel(?) z Frauenthalu, pán na Novém Dvoře (německy Neuhof, latinsky Novavilla), měl potomky také v letech 1723 a 1725. Nový Dvůr u Pňovan byl tedy nejméně v letech 1718 - 1725 samostatným statkem a panským sídlem. Další informace by bylo možné zjistit podrobnějším studiem matrik a snad také z tereziánského katastru.

Nedaleko vsi Netunic (okr. Plzeň-jih) stojí na návrší kostel sv. Jakuba se hřbitovem, fara a bývalá škola. Samota nese jméno Prusiny. Podle Sedláčkova Historického slovníku tu roku 1355 bylo vladycké sedění, potom Prusiny rozděleny

na dvě části, které patřily k okolním statkům. Od 15. století patřila lokalita k Netunicím, ves zanikla a přetrvával jen kostel s farou. 1683 - 1685 patřily Prusiny k Nebílovům, pak ke Štáhlavům, 1705 - 1715 zase k Nebílovům a pak opět ke Štáhlavskému panství. Prusinská fara patřila podle berní ruly ke statku Netunice ještě roku 1654. V úmrtní matrice l. plzeňské fary (opis v Národopisném muzeu ZČM v Plzni) je zaznamenáno, že v roce 1677 byl v plzeňském františkánském kostele pochován urozený pán "Frydrych Wingler, pán někdy na Prusine". Také v tomto případě bychom tedy mohli předpokládat, že v Prusinech bylo před rokem 1677 panské sídlo. Ovšem v Sedláčkových Hradech (XIII, 87) se dočteme, že netunický statek s tvrzi a s podacím právem v Prusinech roku 1672 koupil Jan Bedřich Vinkler z Heimfeldu. Matriční zápis je tedy velmi nepřesný a pan Vinkler byl na Prusinech pouze patronátním pánem, zatímco pánem ve smyslu feudální držby byl na Netunicích.

P. Rožmberský

Už jste četli...?

P. Šebesta, Podoba chebského hradu v době Valdštejnovy tragédie. Sborník Chebského muzea, Cheb 1993, str. 3 - 8, 10 obr. Autor na základě výzkumných sond a archeologických nálezů skládá jako mozaiku podobu objektu od předštaufovského kamenného hradu až do doby, než zmizel pod cihlovou barokní přestavbou. Přesto ještě mnohé celkovému poznání uniká...

J. Úlovec, Příspěvek k dějinám a stavební podobě bývalého hradu u Zahrádky, Soubor vlastivědných prací z Podblanicka 34/1994, Vydalo Muzeum okresu Benešov a Okresní archiv v Benešově, str. 99 - 114, 7 obr. Náš přední kastelolog se zabývá dějinami a podobou dnes už jen pozůstatků hradu nad levým břehem údolní nádrže Želivka. Hrad měl pravidelný, téměř obdélný půdorys o délce 42 m a šířce 23 až 28 m a jeho církevní stavitel (vyšehradská kapitula nebo vyšehradské proboštství) ho nechal vybudovat na konci ostrohu na levém břehu Želivky naproti městečku Zahrádce někdy v průběhu 14. století (historicky doložen v letech 1376 - 1384). Objekt snad zanikl v souvislosti s husitskými válkami. Řadu nejasností spojených s touto zajímavou stavbou by mohl objasnit až archeologický výzkum hradu, který by měl být na této lokalitě jistě velmi produktivní.

J. Úlovec, Příspěvek k historii bývalé tvrze v Mlázovicích, Z Českého ráje a Podkrkonoší 7/1994, Vydal Státní okresní archiv Semily v Bystré nad Jizerou ve spolupráci se SOA Jičín, okresními úřady v Semilech a Jičíně a městským úřadem v Jičíně roku 1994, str. 167 - 173, 5 obr. Článek se zabývá drobným panským sídlem příslušníků z řady nižší šlechty, vystavěném v dominantní poloze nedaleko gotického kostela ve vsi Mlázovicích na Jičínku. Archivní prameny i archeologické nálezy zatím kladou život tvrzi do 14. a 15. století.

Dva články s kastelologickou tematikou přináší i sborník Orlické hory a Podorlicko 7/1994, Sborník vlastivědných prací. Vydalo Okresní muzeum Orlických hor a Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou: **B. Dragoun, Dvě zaniklá feudální sídla v Ledcích nad Dědinou, okr. Rychnov n/K,** str. 23 - 29, 3 obr. Smutný příklad zániku pozůstatků dvou tvrzí v poměrně nedávné době. Tvrziště starší tvrze bylo odbagrováno pracovníky Státního statku Smiřice v r. 1988, pozůstatky mladší tvrze byly v r. 1985 rozorány spolu se sadem, ve kterém se nalézaly. Je uveden přehled dějin obou tvrzí a obě jsou datovány i na základě rozboru keramického materiálu - starší do konce 14. a do 15. století, mladší do 16. a 17. století. **F. Musil, August Sedláček a Rychnov nad Kněžnou,** str. 157 - 162, 1 obr. Pojednání o rychnovských letech A. Sedláčka.

J. Pekař, Proměny Netolického. Kapitola z 3. dílu Knihy o Kostí. K vydání připravila Marie Ryantová. Vydala Městská knihovna Fráni Šrámka v Sobotce roku 1995 jako 6.

svazek knižnic Českého ráje. 74 str. kniha byla vydana zásluhou archivářky M. Ryantové, která objevila v Pekařově pozůstalosti několik fragmentů třetího dílu. Obsahem knihy je zamýšlená 9. kapitola 3. dílu Knihy o Kosti nazvaná Proměny Netolického. Dr. Ryantová připravila rukopis do tisku a napsala předmluvu a ediční poznámku. O finanční zajištění se postaraly Nadace rodného domu Fráni Šrámka v Sobotce a Pekařova společnost Českého ráje. Doufáme, že vydání této knihy bude podnětem k vědecké edici celého dochovaného textu 3. dílu Knihy o Kosti. Knihu je možno objednat na adrese: Městská knihovna Fráni Šrámka, 507 43 Sobotka.

T. Durdík - B. Štauber, Hrad Pravda, Vlastivědná knihovnička SPS sv. 1. V roce 1995 vydala Společnost přátel starožitností ve spolupráci s Okresním muzeem v Lounech a za podpory MK ČR, 24 str., 15 obr., 16 Kč. Dnešní stavbu hradu lze spojovat se stavební činností 2. pol. 15. století, kam byl vznik hradu dříve kladen. Archeologické nálezy však posouvají jeho existenci do 1. pol. 14. století. V této době zde měl hrad svého předchůdce, jehož podoba nám zatím uniká. Unikátním prvkem obranného systému hradu rodu pánů z Kolovrat z 2. pol. 15. století jsou dvě lunicová zemní opevnění před čelním valem a příkopem, která již silně připomínají kleslé novověké bastionové systémy.

J. Hrnčíř

Křesadlo, K. 1994: **August Sedláček jako student jihlavského gymnázia.** Vlastivědný sborník Vysociny IX, oddíl věd společenských, str. 151 - 157, Jihlava 1994. Autor na základě archiválií ukazuje nevalné výsledky Sedláčkových studií v Jihlavě, o nichž se Sedláček ve svých Pamětech vůbec nezmiňuje.

Archeologický ústav Akademie věd České republiky (knihovna), Královopolská 147, 612 00 Brno, nabízí k odprodeji: 1) Kouřil, Pavel: **Slovanské osídlení českého Slezska.** Brno-Český Těšín 1994. Cena 150 Kč. 2) **Castellologica bohemia 4,** Praha 1994. Cena 240 Kč. 3) **Fontes Archaeologiae Moraviae XXII: Medunová-Benešová, A. - Vitula, P.: Siedlung der Jevišovice-Kultur in Brno-Starý Lískovec.** Brno 1994. Cena 105 Kč. 4) Svoboda, Jiří a kol.: **Paleolit Moravy a Slezska.** Brno 1994. Cena 150 Kč. 5) Friesinger, H. - Tejral, J. - Stuppner, A.: **Markomannenkriege-Ursachen und Wirkungen.** Brno 1994. Cena 250 Kč. Publikace lze objednat na výše psané adrese.

P. R.

Z hradů, zámků a tvrzí

Na zámku v **Horšovském Týně** otevřeli novou expozici ve Velkém renesančním sále. Návštěvníci tam mohou vidět mimo jiné i částečně restaurovanou unikátní obrazovou královskou portrétní galerii přemyslovských knížat a panovníků z rodu Habsburků. Nová expozice baroka je k vidění na zámku v **Duchcově**. Na královském hradě **Křivoklátě** nyní po letech zpřístupnili královino křídlo s expozicí hradních sbírek a fürstenberskou obrazárnou. Po zásadní rekonstrukci doporučují památkáři milovníkům historie k návštěvě zámek se zahradou v **Březnici** na Příbramsku, zámek ve **Veltrusích** i rozšířené interiéry v **Hořovicích** na Podbrdsku nebo expozice českého zvonářství a památek na básníka Rilkeho ve **Vrchotových Janovicích** na Sedlčansku.

Od loňska je po mnoha letech otevřen jihomoravský **Bitov** a **Vysoký Chlumeč** na Příbramsku. Po velmi dlouhé době otevírá své brány veřejnosti i pohraniční jihočeský hrad **Landštejn**. Návštěvníci památek naopak přišli o možnost shlédnout expozice z české gotiky a baroka na hradě **Kost** a v zámku **Chlumci nad Cidlinou**. Rodina Kinských v nich totiž po restituci instalovala své rodové sbírky. Mnozí majitelé zámků, kteří je získali v restituci, rozprodávají nábytek a další cenné a zákonem chráněné předměty. Zatím posledním větším případem byl odprodej mobiláře z pozdně rokokového zámku **Nové Hrady** v okrese Chrudim. Památkáři objevili vzácné

předměty na buce v třece, v laticích užitnicích a na dalších místech.

Několik tisíc cenných knih včetně rukopisu z roku 1672 odcizil v květnu 1995 neznámí pachatelé při vloupání do zámku v **Dolních Beřkovicích**. Kromě toho, že zloději odnesli zhruba třetinu ze 14 tisíc svazků, některé knihy na místě zapalovali a svítili si jimi. Kromě rukopisu o vinařství z r. 1672 zloději odnesli i několik dalších rukopisů a množství starých, v kůži vázaných knih s rytinami. Majitelkou objektu je Marie Thurn-Taxisová. Potomkům šlechtického rodu Lobkoviců byl zámek s knihovnou vrácen v minulých letech.

z tisku Z. Blaheta

S rekonstrukcí barokního zámku **Valeč** (okr. Karlovy Vary), během které bude památka asi na 5 let pro veřejnost z větší části uzavřena, začal letos Památkový ústav v Plzni. Památkáři ho mají ve správě od roku 1976, kdy objekt téměř celý vyhořel. Zámek by měl dostat nový kabát včetně zastřešení a statického zabezpečení. Počítá se i s opravou přilehlého kostela. Celá rekonstrukce si vyžádá asi 200 milionů korun. Finanční prostředky budou prozatím čerpány ze státní pokladny.

Půl milionu korun z příspěvku Ministerstva kultury ČR městu **Česká Kamenice** (okr. Děčín) na regeneraci památkové zóny se rozhodlo vyčlenit městské zastupitelstvo na opravu Kamenického hradu na Zámeckém vrchu. Částka je určena na statické zajištění zříceniny. To si však vyžádá částku jednu tak vysokou, které doplní město ze svého rozpočtu. Zároveň byla založena i nadace na záchranu vyhlídkové věže na zámeckém vrchu, která zde kdysi stávala a bývala výletníky hojně navštěvována.

V noci ze čtvrtka na pátek 20. 4. 1995 zničil podruhé v historii požár **Chodský hrad** v **Domažlicích**. Požár vznikl na půdních prostorách a podařilo se ho lokalizovat dvanácti požárními sborům za 8 hodin. Shořela prakticky celá střecha včetně celého krovu. První požár zničil Chodský hrad roku 1592. Tehdy z hradu zůstalo pouze obvodové zdívko a tento stav trval 130 let. Letošní požár napáchal na budově škody odhadnuté předběžně na 15 milionů korun. Muzejní exponáty se podařilo vynesť a škody na nich jsou minimální. Při následné opravě Chodského hradu našli dělníci při stavbě ležící kolem jižní zdi asi 8 m dlouhou podzemní chodbu, která oběma konci vstupuje do zdíva hradu a pokračuje svislými šachtami směrem vzhůru. První hypotézy hovoří o původních kominech ještě gotického hradu, či o kanalizačním zařízení.

Zámek **Zelená Hora** (okr. Plzeň-jih), který je spjat se Švandrlíkovými černými barony, nabízí obec Klášter prostřednictvím realitní kanceláře k prodeji. Radní požadují za objekt s přílehlou kaplí a konírnou 30 milionů korun. Výše investice na rekonstrukci se odhaduje na 300 milionů korun a tak si obec nedělá mnoho nadějí, že se podaří zámek prodat. Památka byla nabídnuta k přednostnímu prodeji Ministerstvu kultury ČR, které však o ni neprojevilo zájem. Zámek snad nejvíce zdevastovala armáda, která zde v padesátých letech zřídila tzv. pracovní tábory.

Několik sond v místech předpokládaného původního zdíva ze 13. století mají za sebou památkáři spolu se studenty katedry historie ústecké Masarykovy univerzity na hradním nádvoří **Lemberka** (okr. Česká Lípa). Výzkum vede PhDr. Fr. Gabriel z Krajského památkového ústavu v Ústí nad Labem.

Od podzimu 1990 stále jen chátrá po odchodu sovětské posádky zámek i celý zámecký areál v **Hostouni** (okr. Domažlice). Obec prodala hned na podzim 1990 celý areál za symbolickou cenu 1,5 milionu korun Agosu Praha, který o rekonstrukci areálu ujišťoval planými sliby. Aniž tu přeložil cihlu přes cihlu, prodal Agos o dva roky později celý areál - už ovšem za 12 milionů korun - pardubické firmě Atlantic. Ani ta žádnou činnost nevyvíjela a v září 1993 prodala nemovitý majetek dalšímu kupci, soukromé východočeské společnosti Litex Skuhrov nad Bělou. Oficiální kupní cena tentokrát už vyšplhala na 54 milionů korun! Presto zámek chátrá dál...

Na hradě **Potštejně** (o. Rychnov n. K.) byly zpřístupněny další části zříceniny. V prostorách hradu byla opravena a znovu vysvěcena kaplička a po celou sezónu je připravena v doprovodu průvodce Michala Výskaly třicetminutová prohlídka. Mnohé části hradu byly již zabezpečeny a obec, které patří, pokračuje vzhledem k finančním možnostem v údržbě hlavně na prohlídkové trase. Na další velké opravy a záchranné akce bude třeba vyčkat, podaří-li se obci zajistit nové dotace. Na hradě jsou k dispozici i upomínkové předměty a občerstvení.

Bohatě zdobený románsko-gotický relikvář svatého Maura, který je patrně druhým nejcenějším pokladem českého státu po korunovačních klenotech, bude poprvé veřejnosti zpřístupněn v roce 1996 v zrekonstruovaném barokním zámku v **Bečově nad Teplou** (okr. Karlovy Vary). Po dobu jeho vystavení budou přijata mimořádná bezpečnostní opatření. Kromě tohoto unikátu by se měla na zámek vrátit původní sbírka vzácných obrazů, gobelinů a nábytku, patřící před znárodněním šlechtickému rodu Beaufortů. Zámek v Bečově uvidí veřejnost uvnitř poprvé v jeho historii.

O navrácení **Nového hradu v Jimlíně** (okr. Louny) žádá v restitučním řízení Alžběta Petzoldová, rozená Schwarzenberková, dědička dr. Adolfa Schwanzenberka. Novému hradu v Jimlíně byla roku 1994 rekonstruována hradní věž a opraveny malby na kazetovém stropě.

Po desetileté pauze byl 1. září 1995 opět zpřístupněn donjon hradu **Rabí** (okr. Klatovy). V roce 1985 věž poškodil blesk a zároveň dožlila i dřevěná konstrukce schodiště. Oprava zábradlí, schodů a koruny byla financována z Fondu pro záchranu architektonického dědictví.

Po 19 letech byl 2. 7. 1995 v nově restaurované části zámku **Kynžvart** (okr. Cheb) otevřen kabinet kuriozit, který je součástí druhého nejstaršího muzea v Evropě, založeného v roce 1828 knížetem Metternichem. Mezi nejpozoruhodnější exponáty patří dvě mumie členů osmnácté a jednadřicáté vládnoucí dynastie starověkého Egypta - knížete Queumuna a kněze Pentahutrese - uložené v bohatě zdobených sargofázích či soubor devatenácti pryskyřicemi mumifikovaných krokodýlů, nebo na druhé straně domáci čapka císaře Františka I., relikvář s úlomkem rakve Karla V. nebo medaile z kadeře vlasů Marie Terezie. Kynžvartský zámek prochází v současné době rozsáhlou rekonstrukcí a je otevřen pouze ze třetiny. Oprava by měla podle památkářů skončit do tří let.

Unikátní pískovcové závaží z padacího mostu ke gotické brance objevil archeologický výzkum pod vedením PhDr. F. Gabriela ve zřícenině hradu v **České Lípě**. Kamenný obr váží 1,5 q, ve vydlabané jamce má očko zalité olovem, kterým procházel řetěz padacího mostu. Závaží čeká v českolipském muzeu na restaurování. Do září by měl být na zdejší hradě odkryt celý renesanční palác.

Současný majitel barokního zámku v **Kostelní Bříze** (okr. Sokolov), kde byl podle dochovaných záznamů údajně osnován atentát na A. Hitlera, porušuje podle památkářů zákon o památkové péči. Tito považují zámek po památkové a architektonické stránce za malý skvost především díky původní mališské výzdobě. Celý zámecký areál je však v žalostném stavu a chátrá. Zámek je dnes prakticky bez střeš a bez stropů v některých patrech. Zámek prodaly Státní statky Sokolov soukromé osobě, která však do areálu viditelně neinvestovala a nechává jej pustnout. Památkáři dali podnět sokolovskému okresnímu úřadu, aby vlastníka upozornil na porušení zákona, neboť podle právního řádu může stát památku v těchto případech vyvlastnit.

Potomci původního majitele renesančního zámku **Kaceřov** (okr. Plzeň-sever) Karla Spěváčka, kteří v roce 1993 získali objekt prvořadého památkového významu v restituci, jej nyní nabídli státu k odkoupení. Během dvou let do zámku noví majitelé nic neinvestovali a památkáři proto podali k okresnímu úřadu podnět pro porušení zákona o památkové péči. Ve střeše se objevily metrové trhliny, jsou poničeny i restaurované portály v přízemí a v prvním patře. Památkový ústav v Plzni

zatím nemá dostatek financí k odkoupení této první čistě italské renesanční stavby palácového charakteru ve střední Evropě.

z tisku J. Hrnčíř

V červnu letošního roku jsem měl možnost spatřit několik hradů v okolí Ústí nad Labem. Mimo jiné jsem 25. června navštívil pozůstatky hradu **Varta**. Hrad, který byl majetkem Vartemberků a pánů z Dubé a historickými zprávami je doložen od 2. pol. 14. a poč. 15. století, je dnes ničen neznámým výkopcem. Na nejvyšším místě hradního pahorku je obnažena kamenná zeď zhruba do hloubky 0,5 m a na její vnitřní straně bylo možno sesbírat několik desítek kousků vypálené mazanice. S největší pravděpodobností zanikl hrad požárem. Jámy jsou ale vykopávány i na úbočích hradního pahorku, kde jsem našel několik zlomků keramiky světlých odstínů. Tři z nich byly zdobeny červenou barvou. Datování snad odpovídá historickým zprávám o hradu.

J. Hrnčíř

Zprávy z klubu

Rada

Upozornění: staronová adresa Rady KASu: **Klub Augusta Sedláčka, Františkánská 13, 301 12 Plzeň.**

Zasedání Rady KASu se dne 12. září 1995 konalo výjimečně v Praze, v prostorách Státního ústředního archivu. Jednání se účastnili za plzeňskou pobočku pánové Miler, Anderle, Novobilský, za humpoleckou pobočku Vacek, za pražskou pobočku Zđ. Dragoun, Bezvald, Úlovec a pi. Houšková. Zástupci královéhradecké a brněnské pobočky se jednání neúčastnili ani písemnou formou. S hlasem poradním byli přítomni pokladník Mikota a redaktor Hlásky Rožmberský.

Byla projednávána další účast KASu na vydávání sborníku CB. Účastníci jednání se shodli na tom, že další účast v tomto podniku bude podmíněna splněním určitých, hlavně technických bodů ze strany hlavního vydavatele, Archeologického ústavu ČAV. Tyto body byly odsouhlaseny a písemnou formou sděleny hlavnímu vydavateli CB. Na návrh pokladníka bylo odsouhlaseno zvýšení ceny Hlásky z dosavadních 5 Kč pro člena KASu a 7,50 Kč pro nečlena na 7,50 Kč pro člena a 10 Kč pro nečlena. Dovolí-li to finanční situace a bude-li dost příspěvků, uvažuje Rada pro příští rok se zrušením Příloh Hlásky a jejich nahrazením znovuobnovenou Ročenkou KASu. Rada doporučuje pobočkám, aby do první Hlásky 1996 (tj. nejpozději do 10. prosince 95) napsali svůj kalendář akcí na příští rok, aby nedocházelo k tomu, že v jednom termínu pořádají akce (hlavně zájezdy) dvě pobočky současně. Jde pouze o plánované termíny, neuskuteční-li se akce, je ji možné na stránkách Hlásky odvolat. Dále byla kritizována finanční a informační nekázeň pražské pobočky a její zástupci přislíbili, že se polepší.

Bliží se konec roku a s ním i nepříjemná povinnost poboček odvést nejpozději do jeho závěru Radě "desátek", tedy 10 Kč za každého člena za rok 1995 a jejich jmenný seznam (aby mohla být provedena korekce členstva v ústřední kartotéce KASu). Zároveň je třeba zaslat seznam předplatitelů Hlásky na rok 1996 a tomu odpovídající předplatné (30 Kč za jednoho abonenta). Pokladníci poboček tento úkol jistě do konce roku zvládnou a peníze zašlou na adresu pokladníka Rady: ing. Petr Mikota, U Bachmače 10, 301 56 Plzeň a jmenné seznamy na výše uvedenou adresu Rady. Vzhledem ke změně tarifů novinové sazby za Hlásku již nelze posílat členům poboček Hlásku jako dosud. Pobočky, které nechtějí dostávat v příštím roce Hlásku pro všechny členy v balíku, musí opět do konce roku zaslat na adresu Rady vždy po čtyřech papírových páskách pro jednoho předplatitele s jeho nadepsanou adresou, ovšem bez **známek**. Poštovné za ně bude hradit Rada, která je pobočkám v závěru roku 1996 vyúčtuje.

Nadace České Hradů, založená klubem Augusta

Sedláčka, začala v edici Zapomenuté hrady, tvrže a místa vydávat populárně naučné brožury o málo známých lokalitách (nepatří sem objekty typu Karlštejn, Křivoklát, Vranov n. Dyjí a pod.). Tyto publikace slouží k propagaci nadace, k povznesení historického povědomí, k místní osvětě a k povzbuzení turistického ruchu. Zatím byly vydány brožury: 1) Hrad Držtka u Skotvic, 2) Hrad Homberk u Příkosic, 3) Hrad Lopata, 4) Ves Jezná (dějiny a památky malé vesnice), přinášející i nové, dosud jinde nepublikované poznatky. Vydané brožury lze v Plzni zakoupit na schůzkách plzeňské pobočky KASu nebo v knihkupectví Beneš naproti divadlu. Případní zájemci ze vzdálenějších míst mohou brožury objednat složenkou "C" zaslou na adresu Nadace České hrady, Doudlevecká 22, 301 36 Plzeň, kde do rubriky "Zpráva pro příjemce" na zadní straně složenky napíší, kterou brožuru a kolik kusů objednávají. Pochopitelně zašlou i příslušnou sumu. Brožury č. 1, 2 a 4 stojí 20 Kč, rozsáhlejší č. 3 stojí 25 Kč. K tomu je ještě třeba připočítat balné (2 Kč) a poštovné, které činí u brožur č. 1, 2 a 4 jen 6 Kč, u brožury č. 3 již 10 Kč. Kdo si objedná všechny čtyři publikace, zaplatí za balné a poštovné celkem 12 Kč (větší počet brožur se zasílá jako balík za 20 Kč + 2 Kč balného). Příklad: Při objednávce brožury č. 1 zaplatíte složenkou 20 + 6 + 2, tedy 28 Kč, za všechna čtyři čísla edice zaplatíte 20 + 20 + 25 + 20 + 2 + 10, tedy 97 Kč.

Pro členy KASu, kteří by chtěli nějaký zapomenutý hrad, tvrž či místo zpracovat, jsou důležité tyto údaje: Rukopis se přijímá pokud možno na disketě (rozsah cca 20 000 - 40 000 bitů) nebo ve formě strojopisu (11 - 22 stran o 60 bodech v řádce a 30 řádcích) včetně seznamu použitých pramenů a literatury (v textu se nečitují ani se nepoužívají poznámky). Obrázky přizpůsobené formátu A5 je třeba zaslat ve větším množství (minimálně 3 ks), aby bylo možné podle potřeby doplnit tiskové archy a graficky ztvárnit obálku. Ideální jsou kontrastní černobílé perovky (plánky, rekonstrukce, pohledy, detaily, nálezy, erby, náhrobníky a pod.), foto-grafie nechá nadace překreslit. Nadace si vyhrazuje právo kresby popřípadě i text upravit dle potřeby, nevyžádané rukopisy se nevracjí. Případný autor by si měl objednat některou z brožur jako vzor.

Nadace poskytuje za text a obrázky autorský honorář ve výši 100 Kč za jednu stránku publikace (mimo obálky, tedy za stránku textu nebo obrázků), který je však splatný až poté, co si na něj brožura "vydělá". Nejprve je nutné zaplatit náklady (sazba, tisk, knihařské zpracování) a až po prodeji cca 400 výtisků je možné autorský honorář vyplatit. V případě, že redakce nechá překreslit fotografie, dostane autor fotografií jen polovinu honoráře. Podrobnosti řeší smlouva mezi Nadací a autorem. V zájmu autora je, aby zajistil odbyt v okolí místa, o kterém napsal. Stává se tak zástupcem Nadace v daném místě a prodejcem, kteří odeberou nejméně 50 výtisků, třeba i do komisionního prodeje, poskytne 20% slevu z doporučené prodejní ceny. Získá-li autor zájemce o placenou reklamu na obálku či volné strany, její cena urychlí vyplacení honoráře. Podrobnosti a zkušenosti Nadace vážným zájemcům sdělí.

V edici Zapomenuté hrady, tvrže a místa se již připravují tituly: Hrad Čížkov na Blovičku, Tvrze kozelského poleší, Hrad Litice u Plzně, Panská sídla v Mirošově, Hrad Buben u Plešnic, Tvrz a ves Ostrovec na Zbirožsku, Hrad Vrtba, Hrad Belá, Hrad Kumburk.

V létě Nadace České hrady uspořádala druhý ročník Ste-

dověkých slavností pod hradem Lopatou, benefiční akci k získání prostředků na obnovu zříceného portálu lopatské hradní brány. Ačkoli byla akce bohatší než loni (více šermířů, více atrakcí, rozsáhlejší výstava, promítání dokumentárních a historických filmů, otevření archeologické naučné stezky F. X. France vybudované Nadací za podpory okresu Plzeň-jih), bylo méně sponzorů, přišlo méně návštěvníků a náklady na akci byly podstatně vyšší. Čistý zisk, použitelný na zamýšlené práce na hradě, činil pouze 8 000 Kč (v loňském roce 22 000 Kč). Na podzim Nadace začne alespoň s opravou přístupové lávky na hradní skálu, která je již životu nebezpečná, s odstraněním náletové zeleně a pravděpodobně i se stavbou opěrných zdí pro budoucí portál. Další úsilí bude zaměřeno na hledání firmy, která by sponzorsky provedla kamenické práce na portálu. Materiál, kvalitní pískovec, by již Nadace mohla zakoupit. Nadace uvítá v tomto případě jakoukoliv pomoc, radu či kontakt. Schůzky Nadace se konají zároveň se schůzkami plzeňské pobočky, každou první středu v měsíci na plzeňské radnici.

Pobočka Plzeň

Upozornění: opět dochází v rámci stěhování Západočeského muzea v Plzni ke změně adresy. Staronová adresa, sloužící pouze pro písemný kontakt, zní: Klub Augusta Sedláčka, Františkánská 13, 301 12 Plzeň.

V letošním roce došlo bohužel jak ke zvýšení členských příspěvků, tak i ke zvýšení předplatného Hlásky na rok 1996. Každý si však jistě uvědomí, že rostou ceny poštovného, papíru i tisku. Členové pobočky, kteří neodebírají Hlásku, zaplatí i nadále pouze 20 Kč členských příspěvků. Členové, odebírající Hlásku, zaplatí 30 Kč členských příspěvků za rok 1995 a 30 Kč předplatného Hlásky na rok 1996. Přiloženou složenkou tedy nejlépe ihned (jinak do konce roku) zaplatí celkem 60 Kč a do "Zprávy pro příjemce" na druhé straně složenky napíší, co platí (příspěvky 95 a Hláška 96). Mohou ušetřit za poplatek za složenku, když zaplatí přímo pokladníkovi na podzimní členské schůzi či na některé ze schůzek. Nečlenové klubu zaplatí za předplatné Hlásky a poštovné 73 Kč, které uhradí buď přiloženou složenkou, nebo na účet KASu číslo 716754-318 u České spořitelny 305 09 v Plzni.

V úterý 17. října se od 16.00 hodin koná v sále Národopisného muzea ZČM na nám. Republiky v Plzni podzimní členská schůze plzeňské pobočky. Všichni členové jsou zváni, tak jako na podzimní vycházku, která bude v sobotu 21. října. Vlak směr Domažlice odjíždí z Hlavního nádraží v Plzni v 8.30 hod., vystupuje se ve Staňkově. Dva km od Staňkova navštívíme zbytky Hrádku Lacemboku a pak bude upřesněna další trasa (v úvahu by připadalo tvrziště v Hlohově, v jehož areálu by měl stát hostinec).

Na četné dotazy členů ohledně sborníku CB 4 odpovídáme: členové pobočky, bydlící v Plzni, si jej osobně vyzvednou buď na schůzkách, konaných každou první středu v měsíci od 16.00 hod. na plzeňské radnici, nebo na podzimní členské schůzi. Mimoplzeňským členům je postupně zaslána předsedou dr. Milerem. Výrobní cena dosáhla 240 Kč, vybíralo se 150 Kč - je tedy nutné 90 Kč doplatit.

Informace od ostatních poboček redakce do 15. 9. neobdržela.

Podávání novinových zásilek povoleno Oblastní správou pošt v Plzni, č.j. P/7 - 1142: 17 - 158/92 ze dne 26. 10. 1992.

HLÁSKA, Zpravodaj Klubu Augusta Sedláčka. Cena 7.50 Kč.

Vychází čtvrtletně. Toto číslo vyšlo v I. říjnové dekádě 1995. Šéfredaktor Petr Rožmberský (zást. RNDr. J. Miler, ing. P. Mikota).

Adresa redakce: Klub Augusta Sedláčka, Kopecského sady 15, 301 35 Plzeň.

Vydává Klub Augusta Sedláčka za přispění Magistrátu města Plzně.

Registrováno pod značkou OK ÚmP 23/1991. 300 výtisků.